

Kommunal planstrategi

Status, prioriteringer og planbehov i Hol kommune i perioden

2024 - 2027

Vedtatt i Hol kommunestyret 05.09.2024, sak 110/24

HOL
KOMMUNE

1. INNHOLD

1.	INNHold	2
2.	Kommunal planstrategi.....	4
3.	Kommunens plansystem	4
4.	Utviklingstrekk i Hol kommune 2024.....	5
4.1	Befolkningsutvikling.....	5
4.2	Boligutvikling	9
4.3	Fritidsbolig.....	9
4.4	Sysselsetting	11
4.5	Arealregnskap	11
5.	Nasjonale forventninger 2023-2027.....	13
6.	FNs bærekraftsmål.....	13
7.	Regional planstrategi for Buskerud	13
8.	Status, prioriteringer og planbehov i Hol kommune	13
	Samfunnskvaliteter	14
	Livsløp.....	19
	Arbeid og næringsutvikling	22
	Infrastruktur	24
9.	Rullering av overordna planer og planbehov	27
	Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030, vedtatt 2018	27
	Kommuneplanens arealdel 2014-2025, vedtatt 2014	27
	Kommunedelplan for Geilo, vedtatt 2010.....	27
	Tematiske kommunedelplaner	27
	Sektorplaner (handlingsplaner, temaplaner, hovedplaner, fagplaner)	28
	Planlagte kommunale reguleringsplaner og strategiarbeid	30
10.	Prioritering av overordna planarbeid i Hol kommune 2024-2027 ...	31

Liste over tabeller og figurer

<i>Tabell 1 Folketallsutvikling i Hol kommune 2010-2024 fordelt på grendene. Tall per 1. januar hvert år.....</i>	<i>6</i>
<i>Figur 1 Befolkningsutvikling for ulike aldersgrupper fra 2010 til 2024. Tall per 1. januar i hvert år. Kilde: SSB 07459 .....</i>	<i>7</i>
<i>Figur 2 Befolkning fordelt på aldersgrupper 2023 og 2040. Kilde: SSB 07459 og 13600 (hovedalternativet MMMM). .....</i>	<i>7</i>
<i>Tabell 2 Antall barn i barnehagene i Hol kommune 2017 – 2024. Kilde: Kultur- og oppvekstetat .....</i>	<i>8</i>
<i>Tabell 3 Antall barn i grunnskolene i Hol kommune 2016-2024. Kilde: Kultur- og oppvekstetat .....</i>	<i>8</i>
<i>Tabell 4 Antall igangsettingstillatelser på nye ene- og tomannsboliger gitt i de ulike områdene av kommunen i perioden 2010-2023 (Matrikkeldata).....</i>	<i>9</i>
<i>Tabell 5 Totalt antall hytter og stølsbuer i kommunen fordelt på ulike områder, tall fra matrikkelen, oppdatert per februar 2024. ....</i>	<i>10</i>
<i>Tabell 6 Antall igangsettingstillatelser for hytter og stølsbuer fordelt på områder. Data fra matrikkelen. Oppdatert per februar 2024. ....</i>	<i>10</i>
<i>Tabell 7. Sysselsetting av innbyggere i Hol kommune, fordelt på næring. ....</i>	<i>11</i>
<i>Tabell 8 Arealregnskap med arealreserve fordelt på utbyggingsformål per mars 2024. ....</i>	<i>11</i>
<i>Tabell 9 Arealreserve fordelt på utbyggingsformål og arealtype iht. NIBIO-AR5, per mars 2024. ....</i>	<i>12</i>
<i>Figur 3. Antall nyoppstartede næringsvirksomheter i Hol fom. 2020 tom. mars 2024. Kilde: Brønnøysundregisteret. ....</i>	<i>24</i>

2. KOMMUNAL PLANSTRATEGI

Alle kommuner har i henhold til plan- og bygningslovens § 10-1 plikt til å utarbeide og vedta en kommunal planstrategi senest ett år etter konstituering av et nytt kommunestyre.

Planstrategien skal bidra til:

- bedre samordning av de ulike planene i kommunen
- mer behovsstyrt planlegging
- politisk prioritering av planoppgaver

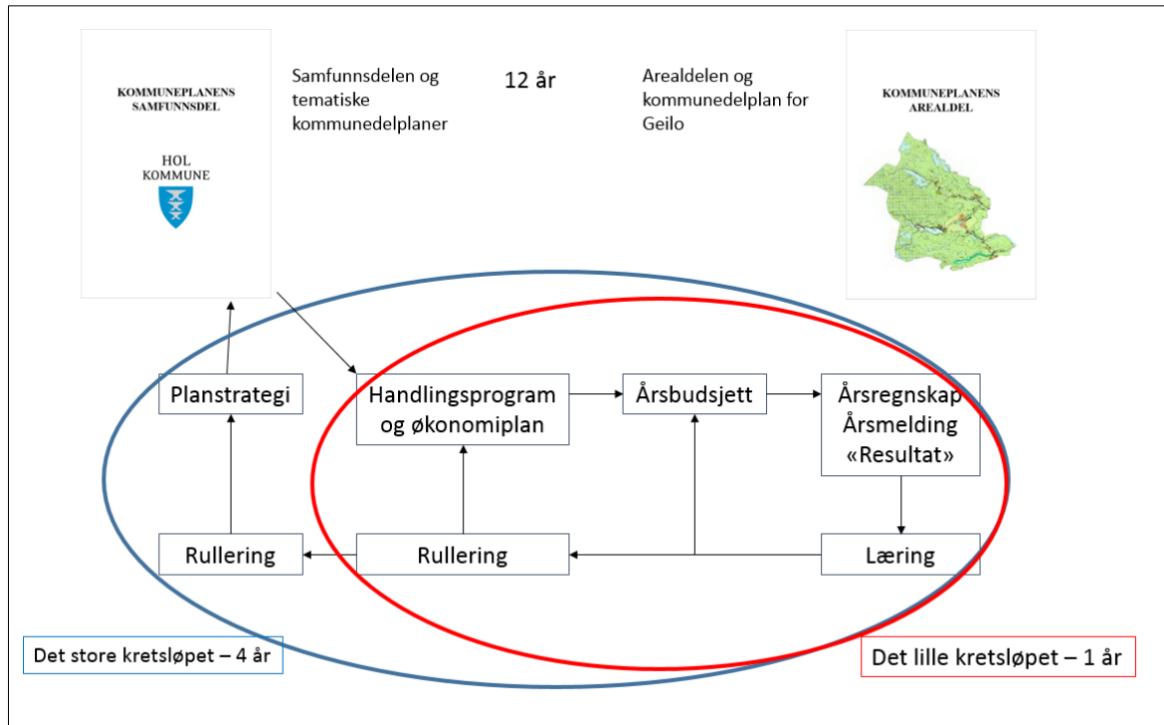
Gjennom planstrategien skal kommunen se på utfordringer og utviklingstrekk, og drøfte kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer og sektorenes virksomhet.

Med bakgrunn i utfordringer og utviklingstrekk skal kommunen i planstrategien vurdere:

1. om det er nødvendig å *revidere hele eller deler av* kommuneplanen (rullering)
2. fremtidig planbehov - om det er nødvendig med *nye planer, revidere/oppheve* gjeldende planer, samt prioriteringer mellom disse.

Kommunal planstrategi er *ikke en plan*, men et verktøy for å prioritere planarbeid i kommunestyreperioden.

3. KOMMUNENS PLANSYSTEM

Kommuneplanen er kommunens overordna styringsdokument. Den består av **samfunnsdel** (langsiktig del) med handlingsprogram og økonomiplan (kortsiktig del) og en **arealdel**. Kommuneplanens samfunnsdel gir visjoner og mål for utvikling av

kommunesamfunnet, og disse konkretiseres i kommunens handlingsdel. Kommuneplanen har 12-årsperspektiv.

Kommunedelplan utarbeides gjerne for et bestemt geografisk område, tema eller virksomhetsområde i kommuneplanen der det er nødvendig med mer utfyllende føringer. I disse planene gis strategier basert på de langsiktige visjoner og mål i samfunnsdelen. Kommunedelplaner har 12-årsperspektiv, og skal ha en egen handlingsdel (4-årsperspektiv).

Handlingsdel – både kommuneplanen og kommunedelplaner skal ha en handlingsdel som rulleres årlig. Den skal angi hvordan planen skal følges opp de 4 påfølgende årene. I Hol kommune er det utarbeidet handlings- og økonomiplan for 4 år som rulleres årlig.

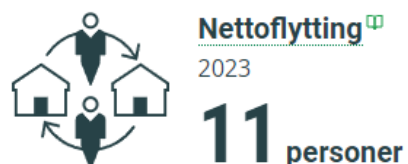
Temaplaner/sectorplaner/handlingsplaner utarbeides for å ivareta bestemte fagområder eller tema som trenger mer faglig utdyping i forhold til visjoner og mål i kommuneplanen. Planene beskriver utfordringene på det aktuelle feltet, angir mål og strategier. Disse planene bør ha en tiltaksplan som rulleres årlig

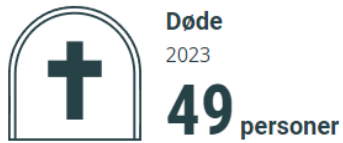
Reguleringsplan er detaljerte plankart med bestemmelser for bruk, vern og utforming av arealer. Reguleringsplan kan enten være en områderegulering eller detaljregulering. Områderegulering er kommunens redskap for områdevis avklaring av arealbruk, mens detaljregulering er mer detaljert tilrettelegging for gjennomføring av tiltak.

Planer for areal (kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner) er juridisk bindende for arealbruken.

4. UTVIKLINGSTREKK I HOL KOMMUNE 2024

4.1 Befolkningsutvikling

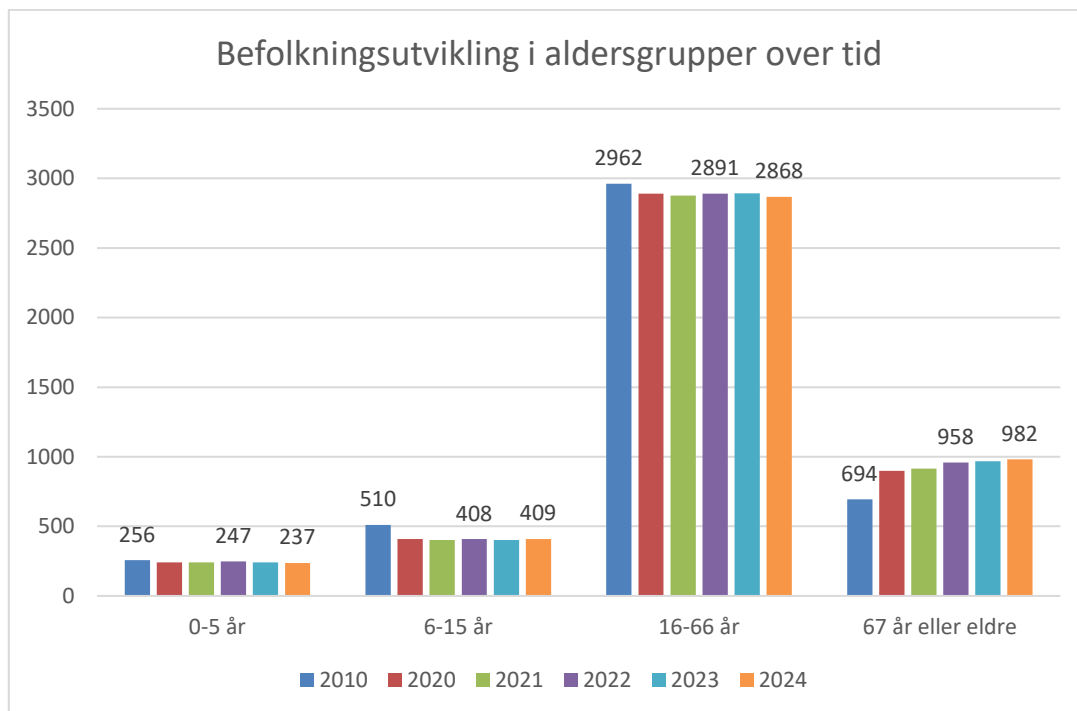
Forventet utvikling

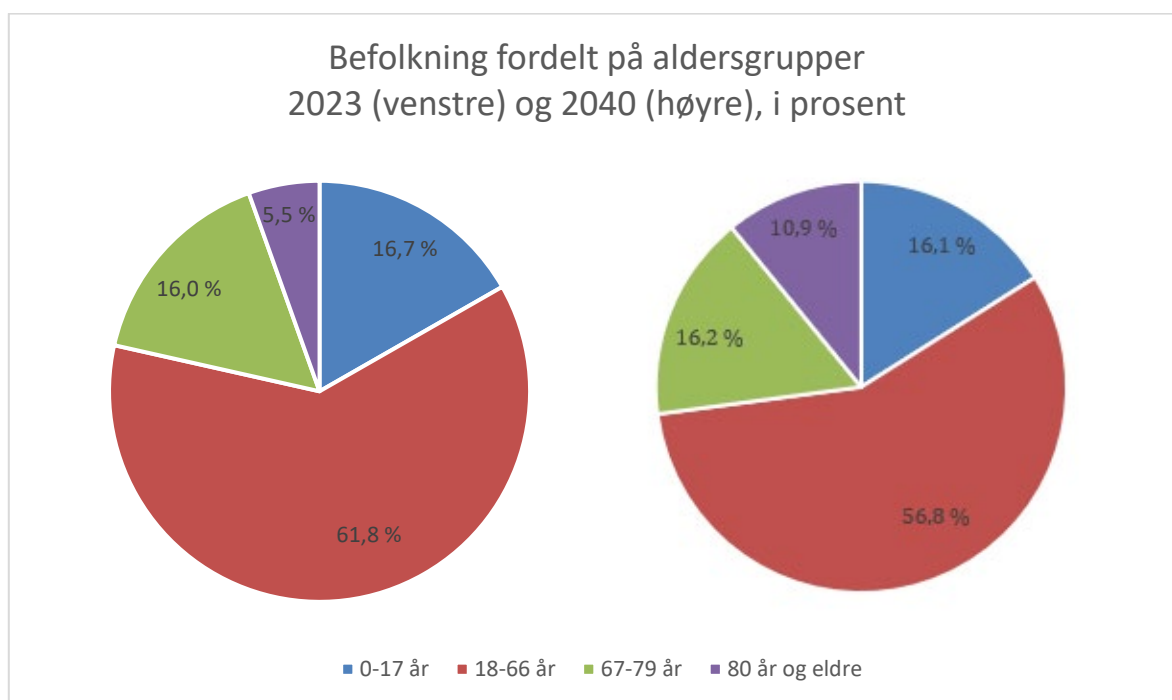
Tabell 1 Folketallsutvikling i Hol kommune 2010-2024 fordelt på grendene. Tall per 1. januar hvert år. Alle ett-tall og to-tall i tabellen er endret til '0' eller '3' for å ivareta personvernet. Det kan derfor være avvik fra tall på kommunenivå. (Kilde: SSB 04362)

(Tall fra 2010 er hentet fra tidligere planstrategi. Fra 2020 har vi SSB-tall.)

	2010	2020	2021	2022	2023	2024	Endring 2020-24
Holet og Moen	752	692	684	677	679	690	-2
Hovet	506	407	409	429	422	412	5
Sudndalen		67	68	61	50	51	-16
Dagali	152	127	124	129	125	122	-5
Skurdalen	198	194	195	198	199	194	0
Kvisla/Lien	455	461	468	493	478	474	13
Geilo	2312	2449	2444	2483	2513	2500	51
Haugastøl og Ustaoset	42	33	33	38	39	47	14
Uoppgitt krets	5	11	9	0	1	0	-11
Totalt	4422	4441	4434	4508	4506	4491	50

Figur 1 Befolkningsutvikling for ulike aldersgrupper fra 2010 til 2024. Tall per 1. januar i hvert år. Kilde: SSB 07459

Figur 2 Befolkning fordelt på aldersgrupper 2023 og 2040. Kilde: SSB 07459 og 13600 (hovedalternativet MMMM).

(figuren er hentet fra planprogrammet til kommunedelplan for helse og omsorg)

Tabell 2 Antall barn i barnehagene i Hol kommune 2017 – 2024. Kilde: Kultur- og oppvekstetaten

BARNEHAGE	2017	2018	2019	2020	2021	2022	12.3.23	12.3.24
Hovet	10	9	10	7	8	10	10	10
Hol	32	32	37	36	36	37	39	34
Dagali & Skurdalen	10	5	8	9	8	11	15	13
Geilo	54	67	67	69	64	68	66	71
Vestlia	37	43	40	39	40	42	37	43
Småtroll (Privat)	9	10	12	11	10	11	12	12
Trollklubben (Privat)	17	18	17	17	18	18	18	18
Totalt antall barn i bhg.	169	184	191	188	184	197	197	201

Tabell 3 Antall barn i grunnskolene i Hol kommune 2016-2024. Kilde: Kultur- og oppvekstetaten
 (tall for Geilomo skole er ikke tatt med. Antall elever varierer igjennom året, i snitt 23 barn)
 (*i 2023 var det i tillegg 15 elever i mottaksklasse, over 15 år, på GBUSK)

Skole	2016	2017	2018	2019	2020	2021 pr. 8.10.21	13.6.23	13.3.24
Dagali og Skurdalen oppvekstsenter	20	18	23	13	14	13	12	-
Geilo barne- og ungdomsskole	395	394	353	339	317	321	326 *	333
Hallingskarvet skole	74	64	71	62	60	61	63	63
Totalt antall elever	489	476	447	414	391	395	401	396

Alderssammensetningen i Hol fremover viser at det har blitt færre unge og flere eldre i kommunen. Barnekullene i hele Hol kommune var høyere tidligere, og gikk raskt nedover på 2000-tallet. Men de siste tiårene har barnetallene ligget stabilt i likhet med folketallene i kommunen. Fødselstallene gir en pekepinn på antall barn til barnehage og skole, men stor inn- og utflytting til kommunen har stor betydning for variasjonene i barnetall.

Antall eldre øker i hele landet, dvs. antall personer over 80 år er forventet å mer en fordoble seg fra år 2025-2050. I Hol kommune er antall eldre noe høyere enn landsgjennomsnittet, og forventet levealder er også noe høyere. Andelen av befolkningen som er 67 år eller eldre øker. I 2020 var 20% av befolkningen i kommunen 67 år eller eldre, i 2024 er andelen 22%.

4.2 Boligutvikling

Bolig

Tabell 4 Antall igangsettingstillatelser på nye ene- og tomannsboliger gitt i de ulike områdene av kommunen i perioden 2010-2023 (Matrikkeldata).

Område	2010	2020	2021	2022	2023
Dagali		1			
Haugastøl-Ustaoset			1		
Holet-Hovet			2		
Skurdalen		1	2	2	2
Sudndalen-Myrland					
Geilo	3	6	9	4	1
Utenfor utsnitt					
Totalt	3	8	14	6	3

Tabellene viser lav nybygging av boliger for fastboende de siste årene, og det har over lengre tid vært lite boliger på markedet. Leilighetsbygg (f.eks. Bergheim) er ikke med i statistikken, men det har også her vært lav byggeaktivitet de siste årene tross et stort behov. Arealreserven for boligareal gir muligheter for økt boligbygging (se under)

4.3 Fritidsbolig

Ifølge matrikkelen er totalt antall hytter og stølsbuer i kommunen 6391, av dette er 6019 hytter. I tillegg er det 1107 fritidsleiligheter og 1234 næringsleiligheter (til utleie), per 31.12.2022.

Tabell 5 Totalt antall hytter og stølsbuer i kommunen fordelt på ulike områder, tall fra matrikkelen, oppdatert per februar 2024.

Område	Hytter	Stølsbuer	Totalt
Dagali	419	11	430
Seterdalen	186	25	211
Haugastøl-Ustaoset	1549	20	1569
Holet-Hovet	536	58	594
Skurdalen	347	40	387
Sudndalen-Myrland	571	23	594
Geilo	1956	32	1988
Andre områder	455	163	618
Totalt	6019	372	6391

Tabell 6 Antall igangsettingstillatelser for hytter og stølsbuer fordelt på områder. Data fra matrikkelen. Oppdatert per februar 2024.

Område	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dagali	6	2	3	2	5	4	4	4	9	6	0
Seterdalen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Haugastøl-Ustaoset	13	10	10	9	11	20	16	4	11	7	6
Holet-Hovet	12	3	10	14	9	16	8	14	19	8	3
Skurdalen	4	4	9	4	17	14	9	16	14	13	5
Sudndalen-Myrland	9	9	13	10	11	3	2	14	20	11	6
Geilo	25	21	36	53	36	43	36	48	74	39	20
Utenfor utsnitt	4	1	1	1	2	0	0	1	1	1	1
Totalt	73	50	81	64	79	100	75	101	148	86	41

Byggeaktivitet rundt fritidsbolig har i perioder vært svært høy i Hol kommune, men har gått mye ned siste året 2023 som resultat av blant annet høye byggepriser og lavt marked for salg av nye fritidsboliger. Arealregnskapet (se under) viser at Hol kommunes arealreserve avsatt til fritidsbolig er stor.

4.4 Sysselsetting

Tabellen under viser hvilke næringer som innbyggere i Hol er sysselsatt i. Tabellen viser derfor ikke arbeidsplasser i kommunen.

Tabell 7. Sysselsetting av innbyggere i Hol kommune, fordelt på næring.

Kilde: SSB 07984: Sysselsatte per 4. kvartal, etter region, næring (SN2007), statistikkvariabel og år

Næring	2019	2023
Jordbruk, skogbruk og fiske	87	88
Sekundærnæringer	582	591
Varehandel, hotell, restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	909	858
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	103	111
Undervisning	184	182
Helse- og sosialtjenester	449	448
Personlig tjenesteyting	124	125
Uoppgitt	46	27
Sum	2484	2430

4.5 Arealregnskap

Arealregnskap er en oversikt over kommunens arealer, i form av faktisk arealbruk og/eller planlagt arealbruk. Det er et verktøy for å synliggjøre arealbruken i kommunen. Det er anbefalt at kommunen utarbeider et arealregnskap for å ha oversikt over arealdisponeringene som er gjort i kommunen. [Veilederen fra Kommunal- og distriktsdepartementet \(2023\)](#) for er brukt for å utarbeide arealregnskapet.

Tabellen under viser areal avsatt til ulike formål i kommunedelplan for Geilo (2010) og kommuneplanens arealdel (2014) samlet. I høyre kolonne vises arealreserve for arealformålene boligbebyggelse, fritidsbebyggelse og andre underformål under bebyggelse og anlegg (det kan eksempelvis være næringsbebyggelse, fritids- og turistformål, og sentrumsformål). Arealreserven angir arealer som er avsatt i kommuneplan til utbyggingsformål, men som ennå ikke er utbygd.

Tabell 8 Arealregnskap med arealreserve fordelt på utbyggingsformål per mars 2024.

Arealformål	Kommunedelplan for Geilo (2010) og kommuneplanens arealdel (2014) (daa)	Arealreserve (daa)
1110 Boligbebyggelse	1 764	1 067
1120 Fritidsbebyggelse	26 058	22 939
Andre underformål bebyggelse og anlegg	21 697	18 277

2000	Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	843	659
3000	Grønnstruktur	608	
5100	LNFR	1596629	
5200	LNF-spredt næring/spredt fritid	9633	
5210	LNF-spredt bolig	5904	
5220	LNF-spredt fritid	8144	
5230	LNF-spredt næring/spredt erverv	5153	
6000	Bruk og vern av sjø og vassdrag	176271	
Totalsum – kommunens areal		1852704	

Under vises arealreserven i kommuneplanens arealdel (2014) og kommunedelplan for Geilo (2010) samlet, fordelt på arealformål og arealtype. Arealtypene er hentet fra AR5 (NIBIO). Områdene som inngår i arealreserven, er arealer som i hovedsak er skog eller åpen fastmark.

Tabell 9 Arealreserve fordelt på utbyggingsformål og arealtype iht. NIBIO-AR5, per mars 2024.

Kommuneplan 2014 og kommunedelplan for Geilo 2010	21-23 Totalt jordbruks-areal	30 Skog	50 Åpen fastmark	60 Myr	99 Ikke kartlagt	Totalsum
1110 Boligbebyggelse	151	784	127	5		1 067
1120 Fritidsbebyggelse	399	15 120	5 920	1 110	391	22 939
Andre underformål bebyggelse og anlegg	882	11 366	4 252	489	1287	18 277
2000 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	8	352	261	38		659
Totalsum	1 441	27 622	10 560	1 642	1 678	42 942

Kommuneplanens arealdel er under revidering, og når den er vedtatt vil arealregnskapet og arealreserven endre seg. Planbeskrivelsen til kommuneplanens arealdel inkluderer arealregnskap for både gjeldende plan og planforslaget.

5. NASJONALE FORVENTNINGER 2023-2027

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal legges til grunn og være retningsgivende for kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer. De nasjonale forventningene (2023-2027) vektlegger følgende fem områder:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

I tillegg har Statsforvalteren i Oslo og Viken sendt ut forventningsbrev 2024 med innspill til kommunal planstrategi.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Vedtatt ved kongelig resolusjon 20. juni 2023

6. FNs BÆREKRAFTSMÅL

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringene innen 2030. Planen består av 17 mål og 169 delmål som gjelder for alle land i verden, og regjeringen vil utarbeide en handlingsplan for målene. Hol kommune skal også arbeide etter de 17 bærekraftsmålene, og ved revisjon av overordnede styringsdokumenter skal det vises hvilke bærekraftsmål som blir berørt gjennom dokumentets mål, strategier og tiltak. Mye jobber vi allerede godt med gjennom målene i kommuneplanens samfunnsdel, men en tydeliggjøring av arbeidet med bærekraftsmålene er nødvendig.

7. REGIONAL PLANSTRATEGI FOR BUSKERUD

Viken fylkeskommune vedtok regional planstrategi for Viken 2020-2024 «Veien til et bærekraftig Viken», og den gjelder frem til ny planstrategi er vedtatt for Buskerud fylkeskommune. Planstrategien skal definere hvilken retning Buskerud-samfunnet skal ta, og hvilke planer og strategier som trengs for å komme dit. Ny planstrategi for Buskerud fylkeskommune, *Med hjerte for Buskerud*, er p.t. på høring (høringsfrist 26. juni 2024).

8. STATUS, PRIORITERINGER OG PLANBEHOV I HOL KOMMUNE

Visjonen for Hol kommune i perioden 2018-2030 er:

Hol kommune skal være en trygg og god kommune å vokse opp og bo i, med vekst i folketallet, der arbeidsmarkedet er variert og hele kommunen er i bruk.

Samfunnskvaliteter

8.1 Befolkning og bolig

MÅL: Minst 5.000 innbyggere i kommunen i 2030

Status:

Folketallet i Hol kommunen er 4491 per 1.januar 2024. Kommunen har de siste årene en liten befolkningsøkning, etter å ha hatt en nedgang i befolkningen fra 2017 til 2021. Fødselsratene indikerer ikke vekst, og en økning i folketall kommer i hovedsak av tilflytting. En økende andel av befolkningen bor på Geilo, og det etterlyses flere og et større mangfold av boliger på markedet. Antall eldre er høyere i kommunen enn landssnittet, og vil øke vesentlig i årene frem mot 2050. Den lokale satsingen på desentralisert høyskoleutdanning gir også et økt behov for studentboliger på Geilo.

Boligstrategien (2022) gir føringer for arbeidet med boligutvikling og bolyst i kommunen. I arealdelen har boligformål vært prioritert formål i alle grendene, og dette jobbes det videre med i revisjon av reguleringsplaner etter vedtatt arealdel. Det er dialog med ulike private utbyggere med tanke på igangsetting av boligprosjekter ulike steder i kommunen.

Tilskudd til førstegangsetablerere starta opp i 2023, og det er per nå innvilga 21 søknader (2023:11 søknader og per mai 2024:10 søknader). Dette er økonomiske tilskudd som gir støtte til kjøp av bolig for yngre innbyggere fram til fylte 35 år. Hensikten med tilskuddet er å bidra til å beholde de unge innbyggerne og tiltrekke oss nye yngre innbyggere.

Kommunen har bosatt en stor andel flyktninger de siste årene. Det er nå et behov for å mer tydelig definere kommunens rolle og fordeling av ansvarsområder for å ivareta denne gruppen.

Prioriterte tema de neste årene:

- Tilrettelegge for og etablere tilstrekkelig antall og varierte boliger til innbyggere og tilflyttere, i alle grender, men særlig på Geilo.
- For at et økende antall eldre skal kunne bo hjemme lengre, må tilgang på egnede boenheter nær tettsteds- og bygdesentrene økes.
- Tilrettelegge for grendeutvikling i alle tettstedene i kommunen slik at det skapes gode og funksjonelle grendesentrum med attraktive møteplasser og aktivitet i hvert sentrum for alle aldersgrupper
- Videreføre dialog med ulike private utbyggere med tanke på igangsetting av boligprosjekter ulike steder i Hol.
- Etablere/opprettholde kommunale utleieboliger i hver grend. Kan brukes til «prøvebo», jf. boligstrategien.

Planbehov:

- Revidere reguleringsplaner for sentrumsformål i grendene Holet, Hovet, Dagali.
- Revidere sentrumsnære, eldre reguleringsplaner på Geilo med potensiale for høyere utnyttelsesgrad til boligformål.

- Plan for flyktingetjenesten (tverretattlig: helse og omsorg, oppvekst, teknisk, m.m.)
Det må før oppstart av planarbeid identifiseres hva slags plan/plannivå det er behov for. Planen bør avklare samordning, rolle-, og ansvarsfordeling.

8.2 Folkehelse

MÅL: En aktiv befolkning med høy livskvalitet

Status:

Folkehelseundersøkelsen 2021, den årlige folkehelseprofilen 2024, samt folkehelseoversikten «Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Hol kommune 2023 – 2027», gir statistikk og oversikt over kommunens folkehelsestilstand, som omfatter alle kommunens virkeområder. Generelt viser disse at folkehelsen i Hol knyttet til fysisk og psykisk helse, fysisk aktivitet og trygghet er god sammenlignet med landsgjennomsnittet. Likevel vurderes landsgjennomsnittet på enkelte områder til å være for dårlig, slik at tiltak bør settes inn for å snu utviklingen. Under trekkes frem noen hovedutfordringer som peker seg ut i Hol kommune.

Tall viser at det er store sosiale forskjeller i Hol kommune, dvs. inntektsulikhetene er større i Hol kommune enn ellers i landet. Det er mange, særlig småbarnsfamilier, som lever i lavinntektshusholdninger. Dette betyr at det er nødvendig å ha større fokus f.eks. på bredde i boligmarked, lavterskeltilbud på aktiviteter og viktige gratistilbud som bibliotek og BUA.

Når det gjelder barn og ungdom i Hol opplever de i stor grad trygghet i nærmiljøene sine, men det er en økende andel ungdom som opplever ensomhet. Deltakelse i organisert fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet går nedover blant ungdom, samtidig som skjermtiden øker, sammen med økende andel søvnplager og alkoholbruk. Dette er utfordringer som også gjelder befolkningen i Hol generelt. Aktivitetsnivået i befolkningen i Hol, akkurat som ellers i landet, er svært lavt, da 3 av 4 av den voksne befolkningen ikke oppfyller de nasjonale anbefalingene om tilstrekkelig fysisk aktivitet ukentlig. Det er et høyere antall voksne over 45 år som bor alene i Hol enn ellers i landet, og det er langt flere over 45 år i Hol enn i landet forøvrig som leier bolig. Dette gir signal om at det er økte behov for å jobbe med god samfunnsutvikling for alle med tilrettelegging av møteplasser, bredde i aktiviteter, muligheter for frivillig arbeid, fokus på god grende- og tettstedsutvikling og bredde i boligmarkedet m.m.

Prioriterte tema de neste årene:

- Grendeutvikling og sentrumsutvikling med tilrettelegging for sentrumsnære boliger og etablering av møteplasser på tvers av aldersgrupper.
- Skole- og idrettsområdet på Geilo er under utvikling med blant annet nytt sikrere trafikkmønster, planlagt ny barneskole med tilhørende uteområder, arbeid med Geilo Arena m.m. Tilrettelegging for aktivitetsområder/møteplasser for alle blir svært viktig i disse prosjektene.
- For ungdom må det være fokus på innholdet i møteplasser/ ungdomsarenaer i videreutviklingen av disse
- Vurdere alternative kollektivtilbud både interkommunale og lokalt, både for unge og eldre.

- Igangsette prosjekt Grønn mobilitet med fokus på lokale tiltak knyttet til folkehelse, miljø og trafiksikkerhet.
- Prosjekt Slåttahølen – videreutvikle området som sentrumsnært friluft- og aktivitetsområde.

Planbehov

- Revisjon/oppdatering av handlingsplan for folkehelse
- Revisjon av kommunale reguleringsplaner i grendene Holet, Hovet, Dagali, samt reguleringsplaner med boligpotensiale på Geilo.

8.3 Kultur og frivillighet

MÅL: Et rikt kultur- og organisasjonsliv som kjennetegnes av bredde, mangfold, frivillighet og dugnadsånd

Status

Det er hentet statistikk og informasjon fra folkehelseoversikten «Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Hol kommune 2023 – 2027» og kommunens kulturbarometer (egen statistikk).

Kulturminner og kulturmiljø

Kulturminneplan for Hol kommune er under utarbeidelse. Denne vil gi god oversikt over både eldre og nyere kulturminner i kommunen vår. Målet med planen er å sikre god forvaltning over tid for å redusere tap av kulturminner og kulturmiljøer, samt å sikre langsiktig vern og bruk av viktige kulturminner og kulturmiljøer.

Kultur- og fritidsaktiviteter

Det er et variert og bredt tilbud innen kultur- og fritidsaktiviteter. Trenden med synkende deltakere innen organisert aktivitet/idrett, samt høye tall for inaktive både barn og voksne, endrer behov for tilrettelegging for aktivitet. Hol idrettslag har etablert Hol idretts- og aktivitetspark (åpna i 2023), og gjennom Geilo Arena planlegges det videre utvikling av idrettsarenaen på Geilo. På Geilo har foreldre til barn og unge igangsatt prosjektet Geilo møte- og aktivitetspark for å tilrettelegge for en aktiv møteplass ved Geilo barne- og ungdomsskole.

Geilo kulturhus er en viktig arena for kultur med bibliotek, kino, møterom, kulturskole m.m. Kulturskolen i kommunen har stabile elevtall, men det er en trend at det går fra individfag til gruppefag. Det er en utfordring å finne kvalifiserte lærere til kulturskolen, noe som påvirker fagtilbudet.

Biblioteket på Geilo er under utvikling «fra boksamling til møteplass». Det er stabile utlånstall, men det er stor økning i antall besøkende og brukere av biblioteket. Biblioteket er et viktig tilbud for å bidra til sosial inkludering og utjevning. Biblioteket i Holet har også stabile utlånstall. Biblioteket i Hovet drives av en venneforening, og både i Hovet og Holet jobber venneforeningene med å utvikle biblioteket som møteplass.

Nasjonale leseprøver viser at elevene i skolen ligger under snittet, og det er behov for en større stilling til barne- og ungdomsbibliotekar som tilrettelegger for leselyst til barn og unge.

Lag og organisasjoner

Det er et rikt lag og organisasjonsliv i kommunen, som tilbyr en bredde i aktiviteter og arrangementer, for alle aldersgrupper. Oversikten over lag og organisasjoner gis på kommunens hjemmeside.

Frivillighet

Frivilligheten knyttet til organisasjonslivet er svært stor i Hol kommune, og er en stor ressurs i vårt lokalsamfunn. Deltakelse i frivillige organisasjoner er helsefremmende, gir aktivitet og fellesskap, og kan være med på å løse viktige samfunnsoppgaver. Men det frivillige skal ikke løse lovpålagte kommunale /offentlige oppgaver. Kommunen har ikke ansvar for det frivillige organisasjonslivet, men kommunen ønsker å være en støttespiller og tilrettelegger for frivilligheten.

Hol Frivilligsentral skal legge til rette for en rekke lavterskelaktiviteter for flere aldersgrupper, og dette er viktige sosialt utjevne tiltak som har som mål å øke aktiviteten i kommunen, særlig blant eldre, barn og ungdom. BUA er et viktig tiltak under Hol frivilligsentral.

Et godt samspill mellom kommunen og frivillig sektor er avgjørende for en god samfunnsutvikling. Det er derfor viktig at kommunen, sammen med frivilligheten, etablerer gode samarbeid, slik at dette samspillet blir vellykket for alle parter. Det vurderes å være behov for en frivilligstrategi for å konkretisere kommunens rolle, som også beskriver hvordan det kan tilrettelegges for fellesskap, nettverk og oppfølging for de frivillige, m.m.. Blant annet vil frivilligstrategien trekke på erfaringer fra deltakelse i prosjektet *Mobilisering av seniorressursen* (ledet av Helsedirektoratet og Senter for aldersvennlig Norge).

Prioriterte tema de neste årene:

- Etablere og videreutvikle møtesteder for barn og ungdom. Det handler ikke bare om fysisk møteplass, men innholdet i møteplassen
- Videreføre og videreutvikle fyrtårnprosjekter med fokus på medvirkning
- Jobbe videre med utvikling av Geilo kulturhus til en sosial møteplass for alle
- Støtte opp under og tilrettelegge for ildsjeler og frivillige innen kultur, idrett og fritidsaktiviteter
- Biblioteket skal videreutvikle tilretteleggingen for å være en uavhengig møteplass og en arena for offentlig samtale og debatt, gjennom utvikling av lokalet i tråd med et samfunn i endring, og skape rom for demokrati og dannelse.
- Biblioteket skal utvikle sine tilbud til barn og voksne med vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet
- Aktivt bruke kulturminner, museer og folkeminne i formidling, samt i nærings- og stedsutvikling
- Styre prosjekter, utvikling og ressurser etter deltaker- og publikumsutvikling, samt bruk av frivillighet. Dette måles i kommunens kulturbarometer

Planbehov:

- Ny kulturminneplan er under utarbeidelse
- Det er behov for revisjon av kommunedelplan for kultur
- Frivilligstrategi

8.4 Natur, miljø og friluftsliv

Mål: Ivareta natur, miljø og landskap, som grunnlag for bolyst og trivsel, rekreasjon, næring og arbeid

Status

Gjennom arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel og kommunedelplan for naturmangfold har kunnskapsgrunnlaget for natur, miljø og friluftsliv i kommunen økt. Arealregnskap viser at det er fortsatt store utbyggingsreserver i kommunen, men det er økt bevissthet rundt kommunens verdifulle og sårbare områder og sterkere fokus på ivaretagelse av disse ved fremtidig utbygging. Kommunen vil fortsette arbeidet med gjennomgang av tidligere godkjente utbyggingsplaner (planvask) for å kvalitetssikre at utbyggingen skjer med grunnlag i oppdatert kunnskap om sårbar natur og naturmangfold. Kommunedelplan for naturmangfold med tilhørende tiltaksplan er også et viktig verktøy for å øke og forankre kunnskap om kommunens naturverdier.

Tilrettelagte stier og skiløyper er viktig del av friluftslivet for både fastboende og gjester i kommunen. Traséene for disse er kartfestet i kommunens juridisk bindende arealplaner og det ligger avtaler med grunneiere i bunn for bruk av disse traséene. Handlingsplan for stier og løyper gir politiske føringer for organisering og struktur knyttet til tilrettelegging for stier og skiløyper, inkludert ansvarsforhold, rutiner, driftsformer, og kompensasjonsordning.

Miljø

Alle kommunale virksomheter i Hol kommune skal miljøfyrtårnsertifiseres. Per mai 2024 er alle kommunale skoler og barnehager, samt kommunehuset sertifisert. Arbeidet med sertifisering av øvrige kommunale virksomheter er igangsatt. Gjennom miljøfyrtårnsertifisering settes det fokus på en rekke tema innen HMS, energibruk, innkjøp, m.m., og det gjennomføres årlig rapportering for å se utvikling over tid for en rekke indikatorer.

Prosjekt grønn mobilitet er et felles prosjekt for økt fokus på miljø og klima, bedre folkehelse og økt trafikksikkerhet. Prosjektet skal bidra til økt ferdsel til fots og sykkel, og jobbe for å øke bruken av kollektivtransport. Prosjektet er planlagt igangsatt 3. kvartal 2024.

Miljømålene for vannforekomstene i Hol gis i Hovedplan for avløp og vannmiljø, og følger målene som er satt i vannregion Vestre Viken. Elver og innsjøer skal ha minst «god økologisk og kjemisk tilstand» innen 2027. Det er indikasjoner på at dagens miljøtilstand i Usteåne, Holsfjorden og Sisseldøla er *moderat*. For Usteåne og Holsfjorden er miljøtilstanden sannsynligvis knyttet til utslipp fra renseanleggene på Geilo og i Hol. Det innebærer at enhver ny påkobling på renseanleggene vil kunne påvirke miljøtilstanden negativt. Detaljer knyttet til oppgradering og evt. bygging av nye renseanlegg i kommunen gis i [8.10 Teknisk infrastruktur](#).

Prioriterte tema de neste årene:

- Kvalitetssikre at eldre utbyggingsplaner er vurdert opp mot ny kunnskap og nytt lovverk.
- Supplere kunnskapsgrunnlaget vårt med nye kartlegginger av naturmangfold:

- Kartlegginger for å oppdatere viltkartene jfr. kommunedelplan for naturmangfold
- Vegetasjonskartlegging iht. beitebruksplan
- Etablere lokal kartbase som enklere kan suppleres med ny lokal kunnskap
- Følge opp og bidra inn i arbeidet med regionale sti- og løypeplaner
- Følge opp og bidra inn i arbeidet med tiltaksplaner for villreinområder
- Miljøfyrtårnsertifisere kommunale virksomheter

Planbehov

- Oppdatere og kvalitetssikre tidligere/eldre godkjente reguleringsplaner (planvask)
- Revisjon av handlingsplan for stier og løyper

Livsløp

8.5 Hol som oppvekstkommune

MÅL: Hol kommune vil være en kommune der alle barn og unge mestrer livene sine gjennom læring, tilhørighet og inkludering i hele oppveksten.

Status

Status fra kvalitetsmeldingen 2024, folkehelseoversikten «Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Hol kommune 2023 – 2027», Oppvekstprofilen 2020 gir statistikk og oversikt for Hol som oppvekstkommune. I følge Kostratallene koster barnehage- og skoletjenestene i Hol kommune mer enn gjennomsnittet sammenlignet med andre kommuner. Dette er en utfordring det jobbes kontinuerlig med å løse. Det er behov for å se på fordeling av ansvar på tvers (mellom kultur- og oppvekst og helse- og omsorg) bl.a. knyttet til lovendringer. Vi har politisk vedtatte kvaliteter i kommunen som gir en dyrere drift enn det nasjonale gjennomsnittet.

Barnehage

Barnetallene har vært stabile de siste årene, og dette gir forutsigbarhet for barnehagedrift. Det er økning i antall barn på Geilo, og det er planlagt utvidelse av Geilo barnehage med 2 avdelinger (HØP 2024). Nedlegging av privat barnehage vil i tillegg gi økt antall i barn i kommunale barnehager. Det er en utfordring å innfri nytt lovkrav om pedagogtetthet i barnehagene. I barnehagene har Hol kommune valgt å øke grunnbemanning som et tiltak for å redusere vikarbruk og beholde kvalitet i barnehagene. Kommunen satser på tidlig innsats ved å koordinere behovet for spesialpedagogiske tiltak.

Barne- og ungdomsskole

Barnetallene har stabilisert seg også i skolene til et totalt antall elever på rundt 400 i hele Hol kommune (396 i 2024) fordelt på Geilo barne- og ungdomsskole (333) og Hallingskarvet skole (63). Kommunestyret har vedtatt bygging av nytt skolebygg ved Geilo barne- og ungdomsskole (HØP 2019). Det er vanskelig å rekruttere undervisningspersonell til skolene. Det er en høy andel av spesialundervisning og særskilt norsk uten at dette vises i læringsresultater.

Barne- og ungdomsarbeid

Det er behov for å etablere flere møteplasser og uformelle aktivitetsarenaer for barn og ungdom i kommunen. Det er et viktig arbeid å jobbe med innholdet i de ulike møteplassene, og ikke bare den fysiske tilretteleggingen. Videreutvikling av kulturhuset på Geilo er igangsatt, og det er under planlegging både oppgradering av utearealene på Geilo barne- og ungdomsskole, samt prosjektering av areal til fysisk aktivitet i samarbeid med Geilo Arena (gymsal/basishall).

Avdeling barn og unge har jobbet prosjektbasert siden fritidsklubben på Geilo ble lagt ned. Det lokale kulturbarometeret inneholder statistikk om kommunens tilbud, arrangementer og aktiviteter m.m., og gir et godt bilde av hva som «treffer» og ikke. Denne statistikken er både et resultat av og et virkemiddel i prosjektbasert arbeid med barn og unge.

Prioriterte tema de neste årene:

- Arbeide målrettet for å rekruttere kvalifisert personell i skoler og barnehager
- Arbeide målrettet for å redusere sykefravær i skoler og barnehager, samt legge til rette for kompetanseheving/videreutdanning av personale.
- Strategisk utnytte ressurser, areal og uteområder i kultur, skole, barnehage og idrettsområder til beste for barn og ungdom
- Arbeide med å øke deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter i hele kommunen
- Jobbe for å utnytte ressurser i hele kommunen i barne- og ungdomsarbeid
- Tverrsektorielt samarbeid for å øke samhold og redusere negativ barne- og ungdomskultur
- Utarbeide og igangsette tiltak som følge av barneverns-/oppvekstreformen
- Prosjekt for utvikling av areal for fysisk aktivitet sammen med Geilo Arena

Planbehov

- Behov for revisjon av kommunedelplan for barnehage og skole 2019-2031

8.6 Hol som helse- og omsorgskommune

MÅL: Innbyggere og gjester i Hol kommune skal føle trygghet for egen helse og velferd.

Status

Folkehelseoversikten «Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Hol kommune 2023 – 2027», gir indikasjon på at helsa generelt er god i Hol. Det vil si at Hol er på landsgjennomsnittet både med tanke på psykiske og fysiske lidelser.

Hol kommune står - på lik linje med de nasjonale utfordringene - overfor store utfordringer i helse- og omsorgstjenesten. Det vil ikke være mulig å løfte oppgavene uten å gjøre betydelige endringer i tjenestene, både i design, ytelse og i tildeling.

Andelen av befolkningen over 80 år er forventet å øke fra 5,5% i 2023 til 10,9% i 2040, som vist i [Figur 2](#) (SSB). Samtidig forventes en nedgang i andelen av befolkningen i arbeidsfør

alder, mellom 18 og 66 år. Dette vil kreve tilpasninger for å møte behovene med 'rett' utbygging, tilstrekkelig bemanning, koordinering av tjenester m.m.

Kommunen har i dag større utgifter til helse- og omsorgstjenester sammenlignet med landssnittet og Kostragruppe 3, og må gjøre grep for å tilpasse kostnadsnivået. I arbeidet med kommunedelplan for helse- og omsorg er et av grepene som foreslås at dagens heldøgns dekningsgrad reduseres fra dagens 35% til 22%. Dekningsgraden beskriver antallet heldøgns omsorgsplasser som en andel av befolkningen over 80 år.

For revisjonen av kommunedelplan for helse og omsorg angir det vedtatte planprogrammet følgende tre målområder for planarbeidet. Målområde 4 har kommet til i prosessen:

1. Aktivitet og mestring i alle aldre.

Målområdet tar utgangspunkt innbyggerperspektivet, og vil omhandle boformer og boligtilbud, aktivitets- og mestringstilbud, samt integrasjon av offentlige, private og frivillige tjenester.

2. Rett tjeneste med rett kompetanse til rett tid.

Målområdet tar utgangspunkt i et faglig perspektiv, og vil omfatte utvikling av tjenestetildelingstrappen og rutiner for oppfølging av tjenestetilbud, samt aktiv forvaltning av kompetanse og kontinuerlig kvalitetsforbedring.

3. Samskaping og innovasjon. Rett ressursbruk

Målområdet tar utgangspunkt i organisasjonens perspektiv, og vil omfatte utvikling av gode rapporteringssystemer som bidrar til kontinuerlig overblikk over ressurser og kvalitet. Videre vil det omfatte vurdering av og utvikling av nye tjenestedesign og ressursstyring.

4. Barn og unge

Målområdet tar utgangspunkt i barn og unge med behov for helse- og omsorgstjenester, inkludert hvordan kommunen skal ivareta nytt lovverk ift. samordningsplikten, og de nye retningslinjene i oppvekstreformen (inkl. psykisk helse, somatisk helse, samarbeidet mellom H&O og K&O).

Prioriterte tema de neste årene:

- Utvikle framtidens helse- og omsorgstjenester ut ifra en helhetlig tilnærming der faglige gode tjenester balanseres med brukeres interesser og organisatoriske krav. Vi må bruke det personellet/ressursene vi har i dag, til å utføre flere oppgaver for flere brukere. (jf. Helsepersonellkommissjonen, *Tid for handling*)
- Tydelige tjenestetildelingskriterier og forventningsavklaring
- Planlegge helse- og omsorgstjenester og -bygg i tråd med forventet demografisk utvikling
- Rekruttering og stabilisering av arbeidskraft
- Det er ressursknapphet på personell, og det må tilrettelegges for at flere kan bo hjemme lengre (jf. St.Meld. *Bo trygt hjemme*)
- Utnytte mulighetene ved digitalisering

Planbehov

- Kommunedelplan for helse og omsorg er under revisjon. Hoveddokument for helse og omsorg. Fire hovedområder.
- Planbehov på et nivå mellom kommunedelplan og fagplaner: det forventes at det kommer planbehov som en følge av revisjonen av kommunedelplan for helse og omsorg. Pt. er disse aktuelle:
  - Frivilligstrategi (ta i bruk ubrukte ressurser i helse og omsorg.)
  - Plan for demensomsorgen
  - Plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av adferdsvansker (utarbeides)

Arbeid og næringsutvikling

8.7 Eksisterende næringer

MÅL: Styrke eksisterende næringer og bidra til utvikling og nyskaping i støttenæringer

Status

Næringslivet i Hol er sentrert rundt turisme og fritidsboliger, og lokale næringer som leverer varer og tjenester til lokalbefolkningen og besøkende. Reiselivsnæringen står for 35 prosent av arbeidsplassene og er den klart største næringen målt i antall sysselsatte.

Hol har et stort antall fritidsboliger som gir grunnlag for bygg- og anleggsnæringen, hvilket står for 13 prosent av arbeidsplassene. I Hol er denne næringen særlig stor sammenlignet med andre kommuner som følge av høy etterspørsel etter fritidsboliger.

En annen næring som påvirkes av turisme og fritidsboliger er handelsnæringen, hvilket står for 12 prosent av arbeidsplassene i kommunen. Næringslivet består i tillegg av virksomheter som er mindre avhengige av reiselivet - til dels prosessindustrien, ledet an av Hallingplast og Wopas. Disse virksomhetene står for et betydelig bidrag til verdiskaping og sysselsetting i kommunen. I tillegg bidrar forsyningsindustrien (vannkraft) med høy verdiskaping.

Landbruket og lokalmatnæringen er og har alltid vært en viktig næring i Hol kommune, og kommunen nyter godt av et rikt utvalg av lokalmatprodusenter med spennende råvarer. I grendene finner vi produsenter av melk og kjøtt som leverer direkte til de store meieriene og slakteriene, og vi finner bønder som produserer melk og ost som del av Ostebygda. Særlig har sistnevnte satt Hol på kartet som produsent av kortreist og bærekraftig mat - både gjennom aktiv markedsføring utenfor Hallingdal, men også ved at lokalt reiseliv benytter seg av de lokale produktene. Hol har også flere andre produsenter av lokalmat - alt fra vilt til salater og råkost. Denne typen støttenæringer og videreforedlingsanlegg gir mer stabile driftsgrunnlag for aktører i landbruket.

Til tross for at Hol kommune er kjent for å være en landbrukskommune med sterk satsning på lokalmat, blir det stadig færre aktive bønder. Dette kan på sikt bidra til nedgang i grendene, gi lavere grad av selvforsyning og dårligere beredskap, samt sviktende driftsgrunnlag for aktører som Ostebygda. Det har også konsekvenser for reiselivet, da flere

hoteller og serveringssteder nyter godt av lokalproduserte matvarer og bruker dette for å skape unike opplevelser for tilreisende.

Prioriterte tema de neste årene:

- Videre utvikling av landbruket og lokalmatnæringen
- Bidra i utviklingen av et besøkscenter
- Arbeide målrettet (både kommunalt og i samarbeid med øvrige kommuner i Hallingdal) for å rekruttere nok arbeidskraft med riktig kompetanse til både helsesektoren og oppvekstsektoren
- Bidra til at kompetansebehovet innen helse- og omsorg og oppvekst blir imøtekommet gjennom å tilrettelegge for gode utdanningstilbud i samarbeid med Utdanningscenteret på Geilo (USG) og Campus Hallingdal
- Tilrettelegge for at sesongarbeidere blir fastboende, til dels ved at disse kan utføre kommunale oppgaver innenfor helse og omsorg. Vertskapsrollen i denne sektoren er ikke ulik den vi finner i overnattingsvirksomheter.
- Tilrettelegge for møteplasser for å utveksle kunnskap og danne samarbeid innenfor lokalt næringsliv
- Bidra til at flere bosatte flyktninger kommer ut i arbeid
- Oppfølging av handlingsplan for Hol nasjonalparkkommune for å oppfylle kriterier under merkevaren Norges nasjonalparker

Planbehov

- Arbeidsplasser og sysselsetting bør være synliggjort bedre i neste revisjon av kommuneplanens samfunnsdel
- Ferdigstille næringsstrategi

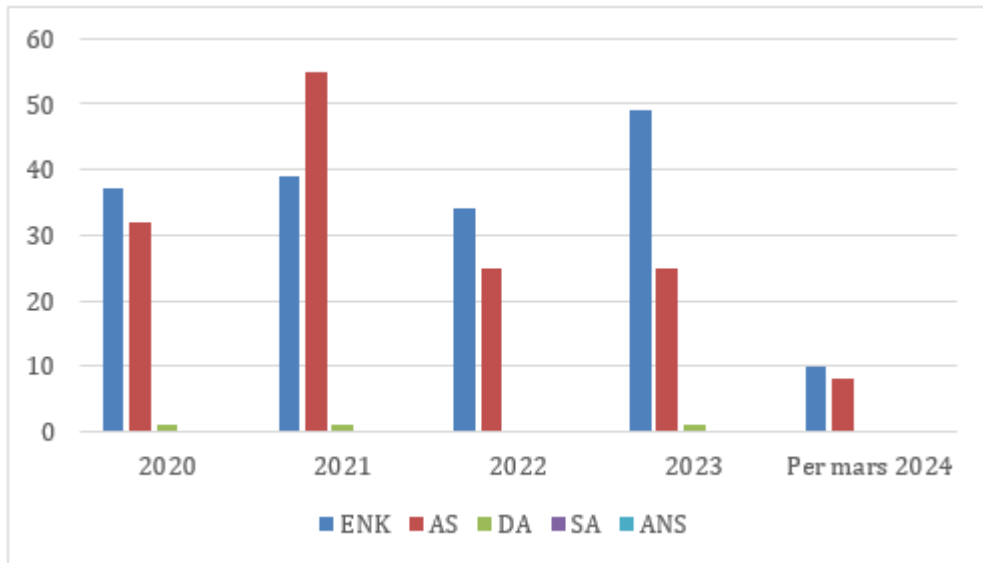
8.8 Ny næringsutvikling og innovasjon

MÅL: Kommunen skal kjennetegnes av et mangfoldig arbeids- og næringsliv, med utvikling av nye næringer og interessant arbeid til alle.

Status

At de største og viktigste næringene i Hol komplementerer hverandre gir en sårbar næringsstruktur. Aktivitet og opprettholdelse av arbeidsplasser er prisgitt lavt rentenivå, svak krone og fravær av pandemi. Det er derfor viktig at kommunen jobber for at nye og mer varierte virksomheter etablerer seg i kommunen. Dette gjøres i dag i form av tett dialog med nyetablerere, ofte i samarbeid med Hallingdal Etablerersenter. Kommunen kan i tillegg bruke næringsfondets kapittel 6 (tilskudd til nyetablerere) som virkemiddel for etablering av ny næring.

Som vist i figuren steg antallet nyoppstartede virksomheter fra 70 til 95 i perioden 2020 til 2021. Av disse stod antallet AS for mesteparten av økningen, etterfulgt av en mindre økning i antallet ENK. Fra 2021 til 2022 var det en nedgang til 59 nyoppstartede virksomheter, etterfulgt av en oppgang til 75 i 2023. Per mars 2024 har vi totalt 18 nyetablerte virksomheter i Hol.

Figur 3. Antall nyoppstartede næringsvirksomheter i Hol fom. 2020 tom. mars 2024. Kilde: Brønnøysundregisteret.

Prioriterte tema de neste årene:

- Jobbe aktivt inn mot gründere og tilrettelegge for at disse får den bistanden de trenger fra virkemiddelapparatet og kommer i kontakt med relevante nettverk
- Aktiv oppfølging av virksomheter som planlegger å flytte driften til Hol
- Bidra til etablering av kontorfellesskap sentralt på Geilo
- Følge opp og tilrettelegge for synliggjøring og bruk av ledige næringsarealer og tomme næringslokaler
- Arbeide sammen med regionen for å tiltrekke flere statlige virksomheter (se også Strategisk Plan for Hallingdal)

Planbehov

- Næringsstrategi

Infrastruktur

8.9 Samferdsel

MÅL: Effektiv, trygg og miljøvennlig transport til og fra, og innad i kommunen.

Status

Hol kommune har først og fremst ansvar for samferdsel knyttet til kommunale veier og arealer. Kommunedelplan for trafikksikkerhet viser status for trafikksikkerhetsarbeidet i kommunen. På kommunale veier er det planlagt større tiltak knyttet til skole- og idrettsområdet på Geilo som igangsettes i 2024, i tillegg er det behov for mindre tiltak langs det kommunale veinettet. Tiltaksplanen for trafikksikkerhet viser også store behov for trygge gang- og sykkelveier langs riks- og fylkesveier, som er veieiers ansvar.

Både gjennom ungdataundersøkelsen og andre innbyggerundersøkelser fremheves mangel på tilstrekkelig kollektivtransport i kommunen og mellom nabokommunene. Buskerud Fylkeskommune har i sitt budsjettarbeid i 2024 varslet at busstilbudet vil kuttes ned til et minimum fra 2025. Det er tilrettelagt skibuss på Geilo i vintermånedene som kan benyttes av alle. Det er et behov for gjennomgang av busslommer – lokalisering og oppgradering.

Trafikksituasjonen i Geilo sentrum er i høytider svært uoversiktlig, og det er behov for en utredning av fremtidig trafikkmønster på kommunale veier/ riksvei 7 for å øke trafikksikkerheten i Geilo sentrum for både bilister og myke trafikanter.

Hol kommune er medeier i Hardangerviddatunnelene as, som jobber for bygging av tunneler og regularitet over Hardangervidda.

Økt bruk av jernbane til og fra kommunen samt arbeid med Geilo stasjon som kollektivknutepunkt er aktuelle temaer.

Prioriterte tema de neste årene:

- Gjennomføring av trafikksikkerhetstiltak Geilo skole- og idrettsområde
- Prosjekt grønn mobilitet
- Utredning av fremtidig trafikkmønster og mulige trafikksikkerhetstiltak i Geilo sentrum

Planbehov

- Reguleringsplan fremtidig trafikkmønster og trafikksikkerhetstiltak i Geilo sentrum
- Behov for å revidere og oppdatere hovedplan for kommunal vei

8.10 Teknisk infrastruktur

MÅL: Hol kommune skal ha en effektiv og miljøvennlig infrastruktur.

Status

Det arbeides med å få oversikt over tilstand og kapasitet på kommunens vann- og avløpsinfrastruktur. Arbeid med å få oversikt over og tette lekkasjer på ledningsnettet gir stor gevinst og er prioritert. Det er likevel behov for økt kapasitet på flere anlegg og ledninger i årene fremover.

Det er planlagt offentlig og private byggeprosjekter i kommunen som vil gi økt belastning på offentlig infrastruktur. Det er viktig at all infrastruktur har kapasitet til å ta imot denne økte belastningen for å ikke risikere å havne i en situasjon med overbelastning og kapasitetskriser.

Hol kommune har en stor eiendomsmasse, og det er viktig å gjøre helhetlige vurderinger av behov for eiendomsmasse, samt behov for rehabilitering og evt. nye bygg.

Prioriterte tema de neste årene:

- Øke kapasitet på Geilo vannverk
- Etablere reservevannskilde på Geilo

- Øke kapasitet på Geilo renseanlegg
- Bygging av nytt renseanlegg i Hol
- Utrede behov for oppgradering renseanlegg Ustaoset
- Kapasitetskontroll på renseanlegg og vannverk - lekkasjetetting
- Digitalisering av vann- og avløpsovervåking for bedre kontroll med lekkasjer
- Sikre bidrag fra utbyggingsområder til felles infrastruktur
- Rehabilitering av kommunale eiendommer

Planbehov

- Behov for å revidere og oppdatere hovedplaner

8.11 Samfunnssikkerhet og beredskap

MÅL: Et trygt og beredt samfunn

Status

Hol kommune har de siste årene etter pandemi og ekstremvær erfart viktigheten av oppdaterte beredskapsplaner og helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS). Kommunens helhetlige ROS revidert og vedtatt april 2024.

Noen erkjente sårbarheter i kommunens beredskap nevnes under.

Brann- og redningstjenesten har avvik på sine lokaler ift. lovpålagte krav til arbeidsmiljø, samt behov for utskifting av utstyr og dimensjonering av vannledninger på Geilo.

Legetjenesten og ambulansetjenesten har ikke tilstrekkelig dimensjonerte kontorlokaler/arealer til sin virksomhet. Felles beredskapssenter for nødetater er under planlegging på Geilo. Arbeidet med detaljregulering av området Trekanten/Geiljordet er igangsatt i 2024, og vil utrede temaene beredskapssenter og fremtidige helse- og omsorgsbygg i dette området.

De siste års hendelser har satt fokus på viktigheten av egenberedskap. «*Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har gitt tydelige føringer for, at alle innbyggere må ha tenkt og forberedt en egenberedskap som kan bidra til å håndtere svikt i forsyning av basale varer, som mat, medisin, vann og drivstoff, m.m.*» Kilde: Helhetlig ROS, 2024.

Slokkevann - I sentrumsområder benyttes det kommunale ledningsnett for tilkobling av slangemateriell ved brann. Kapasiteten er likevel ikke tilstrekkelig, slik at tankbil er helt nødvendig. Utenfor sentrumsområder skjer slokking med vann fra tankbiler, og evt. suppleres fra lokale vannkilde ved bruk av egne pumper og slangeutlegg. Dette er krevende og utfordrende, særlig vinterstid. Brannvesenets innsats ved brann er betinget av tilstrekkelig tilgang på slokkevann. Ved utbygging av nye områder i kommunen er det derfor særlig viktig at behovet for brannvann, og ansvaret for dette, blir avklart allerede i planfasen.

Prioriterte tema de neste årene:

- Planlegging og etablering av beredskapssenter på Geilo
- Informasjon - egenberedskap i befolkningen

- Nye utbyggingsområder må avklare behov for, og sikre tilgang til, tilstrekkelig slokkevann
- Gjennomføre ytterligere skredkartlegginger i kommunen, som gir oversikt over nødvendige sikringstiltak
- Avklare og tydeliggjøre ansvar både for sikkerhet og økonomi knyttet til naturfare og hendelser på offentlig og privat grunn
- Gjennomføre planlagte trafikksikkerhetstiltak ved Geilo skole- og idrettsområde

Planbehov

- Detaljregulering og etablering av beredskapssenter på Geilo

9. RULLERING AV OVERORDNA PLANER OG PLANBEHOV

Kommuneplanen for Hol

Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030, vedtatt 2018

- Inneholder tydelige mål og strategier for hele kommunens virkeområde
- Innenfor enkelte fagområder har det skjedd endringer, som gjør at enkelte mål og strategier med fordel kunne vært oppdaterte/justerte
- Innhold og struktur er godt implementert i handlings- og økonomiplanen og organisasjonen

Rådmannens vurdering: Dersom det nye kommunestyret er enige i planens hovedinnhold, er det ikke behov for å revidere samfunnsdelen i planperioden. Det bør legges opp til en større revisjon av kommuneplanens samfunnsdel ved oppstart av neste kommunestyreperiode. Arbeidet med planprogram kan gjøres parallelt med planstrategi for neste periode.

Kommuneplanens arealdel 2014-2025, vedtatt 2014

- Planen er under revisjon sammen med kommunedelplan for Geilo
- Ny plan vil gi et mer helhetlig plandokument for hele kommunen
- Revisjonen skjer på grunnlag av oppdaterte kunnskapsgrunnlag fra kommunedelplan for naturmangfold, boligstrategi, næringsstrategi m.fl.

Rådmannens vurdering: Planen blir revidert i planperioden

Kommunedelplan for Geilo, vedtatt 2010

- Planen er under revisjon, og vil bli innarbeidet i kommuneplanens arealdel
- Planen utgår som egen kommunedelplan etter vedtak av ny arealdel

Tematiske kommunedelplaner

Kommunedelplan for helse og omsorg, vedtatt 2016

- Planen er under revisjon i 2024

- Formålet med revisjonen er å få et samlet overordnet styringsverktøy. Kommunedelplanen skal vise visjon, mål og strategier som kommunen arbeider etter for å sikre gode helse- og omsorgstjenester til innbyggerne. Planen skal være styrende for, og danne grunnlag for, prioritering av tjenestene, og vil dermed danne rammene for den lokale helse- og omsorgspolitikken i Hol kommune

Rådmannens vurdering: Planen blir revidert i planperioden

Kommunedelplan for barnehage og skole 2019-2031, vedtatt 2019

- Det er behov for å revidere planen for å ivareta endringer i lovgivningen i oppvekstsektoren
- Revisjonen skal vise hvordan kommunen skal jobbe for en bedre samhandling og samordning mellom skole og barnehage, samt helse og omsorg

Rådmannens vurdering: Det er behov for å revidere planen i planperioden

Kommunedelplan for kultur, 2015-2027, vedtatt 2015

- Planen er faglig tung og trenger en revisjon for å bli mer oversiktlig og brukervennlig
- Revisjonen bør ha fokus på avklaring av kommunens roller og forpliktelser i kulturarbeid, tydelig spissing av kommunens innsats, prioriteringer innenfor kulturarbeidet

Rådmannens vurdering: Det er behov for revisjon av planen i planperioden

Kommunedelplan for trafikksikkerhet 2019-2031, vedtatt 2019

- Planen ble revidert i 2019 i forbindelse med sertifisering som Trafikksikker kommune
- Planen har tydelige mål og strategier, og tiltaksplanen revideres årlig

Rådmannens vurdering: Det er ikke behov for å revidere planen i planperioden

Kommunedelplan for naturmangfold 2022-2033, vedtatt 2022

- Planen er nylig vedtatt i 2022, med tilhørende handlingsplan
- Kunnskapsgrunnlaget benyttes i revisjonen av kommuneplanens arealdel
- Oppfølging av handlingsplanen må prioriteres

Rådmannens vurdering: Det er ikke behov for å revidere planen i planperioden

Sektorplaner (handlingsplaner, temaplaner, hovedplaner, fagplaner)

Kommunal ROS–analyse, vedtatt 2024

- Kommunens ROS har vært viktig dokument under pandemi, ekstremvær, m.m.
- Viktig at dokumentet har oppdatert og aktuell kunnskap

Rådmannens vurdering: Planen skal ikke revideres i planperioden

Temaplan idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2021-2025, vedtatt 2022

- Endret fra kommunedelplan til temaplan i siste revisjon
- Planen har 4 års-perspektiv, og må derfor revideres hver planstrategiperiode
- Vurderingen er at planen fungerer godt, og kan forlenges uten endring av innhold. Tidsperspektivet til temaplanen bør utvides til 12 år

- Tiltaksdelen av planen revideres årlig
Rådmannens vurdering: Planen fremmes til nytt vedtak som 12-årsplan uten endring av innhold.

Handlingsplan for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, 2022-2026, vedtatt 2022

- Planen har 4 års-perspektiv, og må derfor revideres hver planstrategiperiode. Planen bør ha et 12-års perspektiv
- Regional plan for Hallingdal for klima, natur og klimatilpasning er under utarbeidelse
- Ny statlig planretningslinje for klima og energi er på høring fram til 12.6.24
Rådmannens vurdering: Planen har fire års perspektiv og skal revideres i planstrategiperioden (Planen revideres i 2026, med mindre den er erstattet av regional plan for Hallingdal for klima, natur og klimatilpasning 2024-2028)

Handlingsplan for stier og løyper, 2017-2021, vedtatt forlenget 2017

- Handlingsplanen «gikk ut på dato» i 2021, men er gyldig inntil nytt vedtak er fattet
- Handlingsplan for stier og løyper gir politiske føringer for organisering og struktur knyttet til tilrettelegging for stier og skiløyper, inkludert ansvarsforhold, rutiner, driftsformer og kompensasjonsordning
- Arealdisponeringer vedtas gjennom revisjonen av kommuneplanens arealdel. Det anbefales derfor at revisjon av handlingsplanen tas etter vedtak av kommuneplanen
Rådmannens vurdering: Planen revideres etter vedtak av ny kommuneplanens arealdel, og gis et 12-årig perspektiv.

NY Plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker - 2024

- Ny plan ihht. nytt lovverk
- Under utarbeidelse 2024
- Regional plan for Hallingdal er under utarbeidelse og utfyller kommunal plan
Rådmannens vurdering: Behov for revidering fremgår av ferdig plan

Beitebruksplan for Hol kommune, 2023-2035, vedtatt 2022

- Nylig vedtatt plan med oppdatert kunnskap om beitebruk i Hol kommune
Rådmannens vurdering: Det er ikke behov for å revidere planen i planperioden.

NY temaplan for kulturminner 2024-2036

- Planen er under utarbeidelse
- Planen vil inneholde oversikt over kulturminner i kommunen, og hvilke hensyn forvaltningen skal ta til disse, særlig i arealplaner
Rådmannens vurdering: Planen blir utarbeidet i planperioden

Handlingsplan for folkehelse 2021-2024, vedtatt 2021

- Planen inneholder oversikt over kommunens folkehelse og aktuelle tiltak for å bedre folkehelsen
- Planen har 4 års-perspektiv, og må derfor revideres hver planstrategiperiode

- Planen er bygd opp etter mål og strategier i samfunnsdelen, og kan med fordel forlenges i denne 4-årsperioden og revideres fullt etter ny samfunnsdel er på plass
  - Folkehelseutfordringer bør vurderes med langsiktige perspektiv, og planen kan med fordel gjøres om til et 12-årsperspektiv
  - Tiltaksplanen bør revideres årlig, slik at tiltakene er oppdaterte og gjennomførbare
- Rådmannens vurdering: Planen må revideres i planperioden, men kan med fordel gjennomgå en mindre oppdatering og forlenges til ny samfunnsdel er vedtatt.

NY Plan for flyktingetjenesten

- Behov for tverretattlig samarbeid
- Det må før oppstart av planarbeid identifiseres hva slags plan/plannivå det er behov for. Planen bør avklare samordning, rolle-, og ansvarsfordeling.

Rådmannens vurdering: Det utarbeides en plan for flyktingetjenesten i planperioden.

Hovedplan kommunal veg 2012-2021, vedtatt 2012

- Planen er utdatert og mangelfull
- Det er behov for revisjon hvor planen bygges opp mer helhetlig, og i større grad sees i sammenheng med andre aktuelle planer f.eks. trafikksikkerhet
- Plan bør ha mål og strategier som gir grunnlag for prioriteringer i en tilhørende tiltaksplan

Rådmannens vurdering: Planen bør prioriteres og revideres i planperioden.

Hovedplan vannforsyning 2016-2028, oppdatert 2023

Hovedplan avløp og vannmiljø 2016-2028, oppdatert 2023

- Planene bærer preg av å være noe tiltaksrettet
- Det er behov for revisjoner hvor planene bygges opp mer helhetlig, og i større grad sees i sammenheng med andre aktuelle kommunale og regionale planer
- Planene bør ha mål og strategier som gir grunnlag for prioriteringer i tilhørende tiltaksplaner
- Revisjon bør vente til etter vedtak av kommuneplanens arealdel og nytt EU-direktiv

Rådmannens vurdering: Planene bør revideres i planperioden, men avvente vedtak av kommuneplanens arealdel og nytt EU-direktiv

Hovedplan kommunal eiendomsforvaltning 2017-2029, vedtatt 2019

- Planen har 12-års perspektiv, men det bør utarbeides en tiltaksdel som kan oppdateres årlig eller etter behov
- Planen oppdateres i 2024

Rådmannens vurdering: Planen oppdateres i 2024, og en revisjon av hele planen vurderes ikke å være nødvendig i planperioden.

Planlagte kommunale reguleringsplaner og strategiarbeid

- Revisjon av reguleringsplaner i sentrum av Hovet, Holet, Dagali
- Revisjon av reguleringsplaner for boligområder på Geilo: Timrehaugane, Fossgårdfeltet, Geilomoen

- Reguleringsplan for trafikkmønster i Geilo sentrum
- Reguleringsplan for Trekanten/Geiljordet
- Næringsstrategi
- Frivilligstrategi

Oppheving av reguleringsplaner

- Gjennom revisjon av kommuneplanens arealdel er det vedtatt at det skal settes i gang prosess med oppheving av flere reguleringsplaner

Større offentlige arealutviklingsprosjekt

- Skole- og idrettsområdet (nytt avkjørsels- og trafikkmønster, nytt skolebygg, Geilo arena)
- Utviklingsarbeid Trekanten/Geiljordet (beredskapssenter, helse- og omsorgsbygg, bolig)

10. PRIORITERING AV OVERORDNA PLANARBEID I HOL KOMMUNE 2024-2027

Vedtatt av kommunal planstrategi vil gi følgende prioritering av planarbeid i perioden 2024-2027:

	Vedtatt /revidert	2024	2025	2026	2027
KOMMUNEPLAN					
Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030	2018				Revisjon
Handlings- og økonomiplan	Årlig	Rullering	Rullering	Rullering	Rullering
Kommuneplanens arealdel 2014-2025	Pågår	Revisjon			
<i>KDP for Geilo 2010-2022</i>	Utgår				
TEMATISKE KOMMUNEDELPLANER					
Kommunedelplan for helse og omsorg 2016-2027	Pågår	Revisjon			
Kommunedelplan for kultur 2015-2027	2015			Revisjon	
Kommunedelplan for barnehage og skole 2019-2031	2019		Revisjon		
Kommunedelplan for trafiksikkerhet 2019-2030	2019				
Kommunedelplan for naturmangfold 2022-2033	2022				
SEKTORPLANER (TEMAPLANER, HANDLINGSPLANER, FAGPLANER)					
Kommunal ROS-analyse	2024	Vedtatt			
Handlingsplan for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning 2022-2026	2022			Revisjon	
Beitebruksplan 2023-2035	2022				

Handlingsplan for stier og løyper 2017-2021	2016		Revisjon		
Kulturminneplan	Ny	Utarbeides			
Temaplan idrett fysisk aktivitet og friluftsliv 2021-2025	2022		Forlenges		
Handlingsplan for folkehelse 2021-24	2021	Revisjon			
Hovedplan kommunal veg 2012-2021		Revisjon			
Hovedplan vannforsyning 2016-2028	oppdatert 2023			Revisjon	
Hovedplan avløp og vannmiljø 2016-2028	Oppdatert 2023			Revisjon	
Hovedplan for kommunal eiendomsforvaltning 2016-2028	2019	Oppdateres			
Plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker	Ny	Utarbeides			
Plan for flyktningetjenesten	Ny		Utarbeides		
PLANLAGTE KOMMUNALE REGULERINGSPLANER OG STRATEGIARBEID					
Oppheving av reguleringsplaner iht. arealdelsrevisjon			Oppheving		
Reguleringsplan for Trekanten/Geilojordet		I gang			
Revisjon av reguleringsplan i sentrumsområde Hovet			Revisjon		
Revisjon av reguleringsplan i sentrumsområde Holet			Revisjon		
Revisjon av reguleringsplan i sentrumsområde Dagali			Revisjon		
Revisjon av reguleringsplaner for boligområder på Geilo: Timrehaugane, Fossgårdfeltet, Geilomoen			Revisjon		
Reguleringsplan for trafikkmønster i Geilo sentrum		Oppstart			
Næringsstrategi 2024	Ny	Utarbeides			
Frivilligstrategi	Ny		Utarbeides		
STØRRE OFFENTLIGE AREALUTVIKLINGSPROSJEKT					
Skole- og idrettsområdet på Geilo	Nye avkjøringer og trafikkmønster		Byggestart		
	Ny barne- og ungdomsskole	Prosjekt i gang			
	Geilo Arena	Prosjekt i gang			
Utviklingsarbeid Trekanten/ Geilojordet (beredskapssenter, helse- og omsorgsbygg, bolig)		Planarbeid i gang			